

3. Shrnutí a závěry

Výsledky analýzy potvrzují rozhodující význam podniků pod zahraniční kontrolou z hlediska růstu produktivity a účetní přidané hodnoty ve sféře velkých nefinančních podniků během celého období 2000 až 2004:

- Ve sledovaném období probíhaly u nefinančních podniků současně změny strukturální, spojené s vlastnickými převody podniků, i změny trendové, související se specifickým charakterem jednotlivých institucionálních subsektorů, tzn. podniků pod zahraniční kontrolou a podniků domácích, soukromých i veřejných.
- Vývojové trendy všech sledovaných ukazatelů měly společnou charakteristiku růstu u podniků pod zahraniční kontrolou a poklesů u podniků domácích. Hodnoty finančních ukazatelů (kapitálových zdrojů a ekonomických výsledků) celkově rostly, což znamená, že růst zahraničních podniků byl vyšší než poklesy u podniků domácích.
- Tento závěr však neplatí z hlediska vývoje počtu zaměstnanců ani počtu podniků. Ve sledovaném období nestačil růst počtu zaměstnanců u podniků pod zahraniční kontrolou ($\uparrow$ o 151 tis.) ke kompenzaci poklesů u podniků domácích ($\downarrow$ o 221 tis.). Došlo tedy k celkovému poklesu o 70 tis. zaměstnanců. Podíl počtu zaměstnanců podniků pod zahraniční kontrolou se zvýšil na 35 %. Z hlediska počtu zaměstnanců si tak stále udržují rozhodující význam domácí soukromé podniky i při poklesu podílu 52,3 %, veřejné podniky zaznamenaly pokles podílu zaměstnanců na 13,0 %, podíl .
- Podobně došlo při nárůstu počtu podniků pod zahraniční kontrolou k celkovému poklesu počtu podniků se sto a více zaměstnanci ($\downarrow$ o 62). Zájem zahraničních investorů se přitom soustředil na velké podniky, jak o tom svědčí nižší podíl podniků pod zahraniční kontrolou z celkového počtu podniků ($\uparrow$ na 28 %) než jejich podíly na celkové hodnotě majetku ($\uparrow$ na 40 %) a kapitálových zdrojích ($\uparrow$ na 41 %). Nejvýraznější podíl počtu podniků se 100 a více zaměstnanci tak zůstává v subsektoru podniků domácích soukromých i při jeho poklesu ze 74,2 na 68,8 %.
- Produktivita práce - vyjádřená jako přidaná hodnota na zaměstnance - rostla u zahraničních podniků rychleji než u podniků domácích, takže ve sledovaném období docházelo mezi nimi k „rozevírání nůžek“. Růst produktivity byl celkově rychlejší než růst mezd – poměr (produktivita / mzdy) vzrostl z 2,6 na 2,8. Příznivý vývoj poměru produktivity a mezd představuje pozitivní relaci v podnikové sféře z hlediska vlivu na inflaci. Nejvyšší nárůst i hodnota tohoto poměru byla u zahraničních podniků ($\uparrow$ z 3,0 na 3,4), u podniků domácích soukromých se projevila stagnace (cca 2,4), u veřejných podniků pak dokonce pokles ($\downarrow$ z 2,7 na 2,2) - tzn. rychleji zde rostly mzdy, než produktivita..
- V důsledku nejrychlejšího růstu produktivity měly podniky pod zahraniční kontrolou v celém období rozhodující význam z hlediska růstu účetní přidané hodnoty. Jejich podíl na přidané hodnotě byl v roce 2004 o více než 10 %-ních bodů vyšší proti podílům na vlastních zdrojích (počtu zaměstnanců a vlastním kapitálu) – tzn. cca 46 proti 35 %. Srovnatelný podíl na cizích zdrojích (48 %) pak svědčí o intenzivnějším využívání cizích zdrojů podniky zahraničními než domácími.
- Vytvořená přidaná hodnota je během následujících ekonomických procesů rozdělena mezi čtyři základní typy ekonomických subjektů: podnik, resp. jeho vlastníky, zaměstnance, stát a věřitele. Na dělení přidané hodnoty je názorně vidět, jak dosahovaná vyšší produktivita práce umožňuje podnikům pod zahraniční kontrolou vydávat na osobní náklady zaměstnanců značně nižší podíl přidané hodnoty (průměr 45,3 %) než je tomu u podniků domácích (průměr u soukromých 57,3 %, u veřejných 65,6 %) i přesto, že průměrné měsíční mzdy u podniků pod zahraniční kontrolou byly po celou dobu cca o 10 % vyšší. Vlastníci zahraničních podniků tak získávali větší podíl z přidané hodnoty než vlastníci domácích podniků formou čistého zisku, a současně odváděli ve sledovaných letech pravidelně odpovídající podíl přidané hodnoty prostřednictvím daní. Růst produktivity práce tedy otevírá prostor pro zvyšování příjmů všech ekonomických subjektů, které se podílejí na dělení účetní přidané hodnoty, především zaměstnanců, vlastníků i státu